

Yhtymäkokous

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) syysyhtymäkokouksen jäsenille ja asiantuntijajäsenille

HSL:n syysyhtymäkokous tiistaina **15.11.2016 kello 11:00**
Kokoushuoneet Reitti ja Opas, 2 krs.
Opastinsilta 6 A, Helsinki

Kaupungin/kunnanhallituksia pyydetään valitsemaan edustajansa yhtymäkokoukseen. Ilmoitus edustajasta pyydetään lähettämään HSL:n kirjaamoon viimeistään 14.11.2016 **hsl@hsl.fi**

Helsingissä 26.10.2016

Suvi Rihtniemi
toimitusjohtaja

Yhtymäkokous**AIKA** 15.11.2016**PAIKKA** HSL**ASIAT**

Asia	Otsikko	Sivu
1	KOKOUKSEN AVAAMINEN	4
2	OSANOTTAJIEN TOTEAMINEN, ÄÄNILUETTELOON VAHVISTAMINEN SEKÄ YHTYMÄKOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN	5
3	TALOUSARVION 2016 MUUTTAMINEN SITOVAN TULOARVION OSALTA	6
4	HSL:N TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2017 - 2019	10
5	HSL:N ORGANISAATORAKENTEEN TARKISTAMINEN JA JOHTOSÄÄNNÖN MUUTTAMINEN	24
6	HSL:N HALLITUKSEN SELVITYS YHTYMÄKOKOUKSELLE TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUKSEN 2015 JOHDOSTA	28
7	KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN	30

Yhtymäkokous

15.11.2016

1
KOKOUKSEN AVAAMINEN

Yhtymäkokous

Helsingin kaupungin nimeämä yhtymäkokousedustaja avaa kokouksen.

Yhtymäkokous

15.11.2016

2

OSANOTTAJIEN TOTEAMINEN, ÄÄNILUETTELOON VAHVISTAMINEN SEKÄ
YHTYMÄKOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN

Yhtymäkokous

Päätetään

- a) todeta kuntien valtuuttamat yhtymäkokousedustajat sekä muut kokouksen osanottajat,
- b) todeta perussopimuksen määräykset yhtymäkokousedustajien äänivallasta sekä laatia ja vahvistaa yhtymäkokouksen ääniluettelo,
- c) valita yhden yhtymäkokousedustajista yhtymäkokouksen puheenjohtajaksi, joka kutsuu pöytäkirjanpitäjän laatimaan pöytäkirjan tästä kokouksesta sekä
- d) valita kaksi yhtymäkokousedustajaa pöytäkirjantarkastajiksi.

Liite

Ääniluettelo

Yhtymäkokous

15.11.2016

3

TALOUSARVION 2016 MUUTTAMINEN SITOVAN TULOARVION OSALTA

1508/02.021.211/2010

Yhtymäkokous

Hallitus § 108
25.10.2016Esittelijä
ValmistelijaToimitusjohtaja Suvi Rihtniemi
Talous- ja hallintojohtaja Ilkka Heinänen, p. 040 5335 330

Hyväksyessään HSL:n vuoden 2016 talousarvion yhtymäkokous päätti, että sitovia määrärahoja talousarviossa ovat toimintamenot ja investointimenot ja yhtymäkokouksen päättämä sitova tuloarvio on kuntaosuudet. Talousarvion muuttamisesta päättää yhtymäkokous.

Jäsenkunnat laskuttavat HSL:ltä erillisillä sopimuksilla joukkoliikenteen käyttöön osoitetusta joukkoliikenneinfraomaisuudesta käyttökorvausta.

Jäsenkunnille kohdistetaan kuntayhtymän eri tehtävistä aiheutuvat kulut palvelujen käytön mukaisesti. Kuntaosuuksiin kohdistettavat kustannukset jaetaan kolmeen kulueraan: operointikustannuksiin, infrakustannuksiin ja yleiskustannuksiin.

Joukkoliikenneinfraa koskevien sopimusten lähtökohta on, että HSL alkaa maksaa uudesta infrasta, kun uusi infra on otettu käyttöön. Länsimetron käyttöönotto on siirtynyt vuoteen 2017 ja HSL ei maksa länsimetron infran käytöstä kunnille ennen kuin länsimetro otetaan käyttöön.

Erillisessä infrasopimuksessa määritellään, että kuntayhtymältä laskutettava ja edelleen kuntaosuuksiin kohdistettava infrakorvaus perustuu HSL:n talousarvioon. Infrasopimuksessa edelleen määritellään, että mikäli vuoden aikana tulee tietoon huomattavia muutoksia jl-infrakorvauksen suuruuteen, käsitellään muutokset HSL:ssä talousarviomuutoksena.

Infrakustannukset

HSL:n talousarvion infrakustannukset sisältävät Helsingin laskuttamaa länsimetron käytöstä maksettavaa käyttökorvausta yhteensä 5,167 milj. euroa ja Espoon laskuttamaa länsimetron ja Matinkylän terminaalin käyttökorvausta yhteensä 10,862 milj. euroa. Helsinki ei ole laskuttanut käyttökorvausta vuoden 2016 aikana, Espoo on laskuttanut HSL:ltä käyttökorvausta talousarvion mukaisesti.

Yhtymäkokous

15.11.2016

Yhteensä talousarvion infrakustannukset sisältävät länsimetron infran käytöstä maksettavaa käyttökorvausta 16,029 milj.euroa, joka ei toteudu vuonna 2016.

Espoon kaupungin edellytetään hyvittävän HSL:lle laskuttamansa länsimetron ja Matinkylän terminaalin infran käyttökorvauksen 10,862 milj. euroa.

Yhtymäkokouksen päättämä sitova toimintamenojen määräraha ei kuitenkaan ylitä ja toimintamenoihin ei tarvitse tehdä talousarviomuutosta vuonna 2016.

Kuntaosuudet

HSL:n talousarvion mukaisina lasketut HSL:n kuntaosuudet pitävät sisällään edellä mainittua länsimetron infran käyttökorvausta 16,029 milj. euroa.

Kunnittain ko. kuluerä on jakautunut HSL:n kuntaosuuslaskutuksessa seuraavasti:

Helsinki	6 222 000 €
Espoo	8 830 000 €
Kauniainen	39 000 €
Vantaa	529 000 €
Kerava	49 000 €
Kirkkonummi	332 000 €
Sipoo	28 000 €
Yhteensä	16 029 000 €

Yhtymäkokous hyväksyi 17.11.2015 (§ 10) HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2016-2018 ja sitovat määrärahat ja tuloarviot vuodelle 2016.

Sitovaa tuloarviota kuntaosuuksien osalta esitetään muutettavaksi siten, että jäsenkunnille hyvitetään länsimetron käyttökorvauksesta laskutettu 16,029 milj. euroa. Muutos sitoviin kuntaosuuksiin aiheutuu länsimetron käyttöönoton siirtymisestä vuoteen 2017 ja kuntaosuuksissa jo laskutetun länsimetron infran käyttökorvauksen hyvittämisestä jäsenkunnille.

Talousarvion 2016 sitovat erät, osavuositarkastuksen 2/2016 sisältämä vuositaso ennuste ja talousarvion muutosesitys:

	TA2016	Ennuste 2016	Ero Ennuste 2016/TA 2016 Eur	%	Muut. TA2016
Toimintamenot	654 165 000	624 070 508	-30 094 492	-4,6 %	654 165 000
Investointimenot	46 840 000	36 558 760	-10 281 240	-21,9 %	46 840 000

Yhtymäkokous

15.11.2016

Kuntaosuudet	309 867 000	293 838 000	-16 029 000	-5,2 %	293 838 000
---------------------	--------------------	--------------------	--------------------	---------------	--------------------

Ehdotus (SR)

Hallitus päättää esittää yhtymäkokoukselle, että yhtymäkokous päättää muuttaa vuoden 2016 talousarviota siten, että HSL:n kuntaosuuksien sitovaa tuloarviota lasketaan 16 029 000 eurolla 309 867 000 eurosta 293 838 000 euroon ja jäsenkunnille hyvitetään kuntaosuuksiin kohdistettu länsimetron käyttökorkorvauksen osuus 16 029 000 euroa.

Hyvitys kunnittain jakautuu seuraavasti:

Helsinki	6 222 000 €
Espoo	8 830 000 €
Kauniainen	39 000 €
Vantaa	529 000 €
Kerava	49 000 €
Kirkkonummi	332 000 €
Sipoo	28 000 €
<u>Yhteensä</u>	<u>16 029 000 €</u>

Espoon kaupungin kuntaosuuksien hyvityksen edellytyksenä on, että Espoo hyvittää HSL:lle laskuttamansa länsimetron ja Matinkylän terminaalin infran käyttökorkorvauksen 10,862 milj. euroa.

Hyvitystavasta sovitaan erikseen jäsenkuntien kanssa. Hyvitykset voidaan tehdä hyvityslaskuna vuoden 2016 kuntaosuuteen tai kunnalle HSL:n taseeseen kertyneeseen ylijäämäkertymään, jolloin hyvityssumma on käytettävissä seuraavien vuosien kuntaosuuksien pienentämiseen.

Päätös

Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen.

Yhtymäkokous
15.11.2016

Hallituksen ehdotus

Yhtymäkokous päättää

muuttaa vuoden 2016 talousarviota siten, että HSL:n kuntaosuuksien sitovaa tuloarviota lasketaan 16 029 000 eurolla 309 867 000 eurosta 293 838 000 euroon ja jäsenkunnille hyvitetään kuntaosuuksiin kohdistettu länsimetron käyttökorkorvauksen osuus 16 029 000 euroa.

Hyvitys kunnittain jakautuu seuraavasti:

Yhtymäkokous

15.11.2016

Helsinki	6 222 000 €
Espoo	8 830 000 €
Kauniainen	39 000 €
Vantaa	529 000 €
Kerava	49 000 €
Kirkkonummi	332 000 €
Sipoo	28 000 €
<u>Yhteensä</u>	<u>16 029 000 €</u>

Espoon kaupungin kuntaosuuksien hyvityksen edellytyksenä on, että Espoo hyvittää HSL:lle laskuttamansa länsimetron ja Matinkylän terminaalin infran käyttökorvauksen 10,862 milj. euroa.

Hyvitystavasta sovitaan erikseen jäsenkuntien kanssa. Hyvitykset voidaan tehdä hyvityslaskuna vuoden 2016 kuntaosuuteen tai kunnalle HSL:n taseeseen kertyneeseen ylijäämäkertymään, jolloin hyvityssumma on käytettävissä seuraavien vuosien kuntaosuuksien pienentämiseen.

Yhtymäkokous

15.11.2016

4

HSL:N TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2017 - 2019

1508/02.021.211/2010

Yhtymäkokous

Hallitus § 107
25.10.2016Esittelijä
ValmistelijaToimitusjohtaja Suvi Rihtniemi
Talous- ja hallintojohtaja Ilkka Heinänen, 040 533 5330

HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittu kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi.

Kuntayhtymän perussopimuksen 11 §:n mukaan talousarviosta ja -suunnitelmasta tulee päättää viimeistään marraskuun loppuun mennessä pidettävässä yhtymäkokouksessa. Talousarvioehdotuksesta on perussopimuksen 23 §:n mukaan pyydettävä jäsenkuntien lausunnot, jotka on liitettävä yhtymäkokoukselle annettavaan talousarvioehdotukseen.

Talousarvion ja -suunnitelman perusteena ovat

- Hallituksen 2/2014 hyväksymä HSL:n strategia ja henkilöstöstrategia,
- Voimassa oleva TTS 2016 – 2018,
- Vuoden 2015 tilinpäätöstiedot ja saatavissa olevat toteutumatiiedot vuodelta 2016,
- Hyväksytyt liikennöintisuunnitelma 2016 – 2017 ja pidemmän aikavälin suunnitelmat,
- Poikittais- ja runkolinjastosuunnitelmat,
- Jokeri-linjan kehittämissuunnitelma 2013 – 2020,
- HLJ2015 suunnitelman viimeistely ja liikennejärjestelmäpäätös 2015.

Taloussuunnitelma vuosille 2018 - 2019 on laadittu vuoden 2017 kustannustasoon.

Suunnitelmakauden keskeisiä strategisia tavoitteita:

1. *Sujuvat matkat - Asiakkaiden matkaketju perustuu joukkoliikenteen runkoverkkoon ja sujuviin liityntäyhteyksiin.*
 - I. Seudun joukkoliikenteen rungon muodostavat metro, lähijuna ja bussien runkolinjat, joiden vuorotiheys on yleensä alle 10 min.
 - II. Yhteydet runkoverkolle hoidetaan liityntälinjoilla, jotka palvelevat samalla alueidensa sisäisiä yhteyksiä.
 - III. Vaihdot keskitetään suurelta osin terminaaleihin, joissa matkustajille tarjotaan myös muita palveluita. Vaihtopaikkojen

liityntäkävelyt suunnitellaan lyhyiksi ja esteettömiksi ja ympäristö toteutetaan laadukkaasti.

IV. Runkolinjojen lyhyet vuorovälit parantavat liikenteen luotettavuutta.

Linjastoa kehitetään keskittämällä tarjontaa vahvoille reiteille sekä bussi- että raideliikenteessä runkolinjastrategian mukaisesti. HSL-alueen runkoverkko saa merkittävän parannuksen, kun Kehärata otettiin käyttöön vuonna 2015.

Länsimetron käyttöönotto vuonna 2017 laajentaa selvästi HSL-alueen runkoverkon kattavuutta. Länsimetron käyttöönottoon liittyy saman-aikaisesti toteutettava merkittävä Etelä-Espoon linjastouudistus.

Runkolinjasto laajenee seuraavan kerran vuonna 2018, kun runkolinja 500 Herttoniemi–Munkkivuori aloittaa liikennöinnin. Vuonna 2019 varaudutaan aloittamaan runkolinjojen 510 Pasila–Tapiola ja 570 Mellunmäki–Aviapolis liikennöinti. Linjan 560 jatke Myyrmäestä Matinkylään on aikataulutettu vuoteen 2019. HSL laatii toteuttamissuunnitelman myös Espoon sisäisestä runkolinjasta E1 Matinkylä–Espoon keskus–Jorvi.

HSL osallistuu pikaraitiotie Raide-Jokerin rakennussuunnittelun ja rakentamisen ohjaamiseen. Tässä yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota rakentamisen aikaisiin liikennejärjestelyihin, jotta vältetään merkittävilta matkustajille aiheutuvilta matka-aikahaitoilta ja liikennöintikustannusten kasvulta.

Joukkoliikennesuunnittelussa varaudutaan HSL-alueen laajentumiseen. Nykyisin käytössä olevia suunnitteluperiaatteita kehitetään vastaamaan paremmin mahdollisten uusien HSL-kuntien maankäyttöä, jotta voidaan luoda kustannustehokas ja houkutteleva palvelutaso.

Aikataulusuunnittelussa panostetaan siihen, että liityntäyhteydet ovat sujuvia ja vaihdot toimivat. HSL:n Solmu-projektissa haetaan laajaa toimijarajat ylittävää yhteistyötä. Projektin päämääränä on vähentää joukkoliikennevälineen vaihdosta matkustajalle aiheutuvaa hankaluutta.

Suunnitelmakauden aikana HSL suunnittelee yhdessä Liikenneviraston kanssa parannustoimenpiteitä, jotka lisäävät rantaradan kapasiteettia ja toimintavarmuutta.

Liikennöitsijäyhteistyössä ja sopimuksissa korostetaan liikenteen laadun ja luotettavuuden parantamista. HSL tekee suunnittelu- ja sopimusyhteistyötä VR:n, Liikenneviraston ja LVM:n kanssa lähijunalii-kenteen palvelujen ja toimintaedellytysten kehittämiseksi.

Joukkoliikenteen turvallisuutta kehitetään turvallisuusstrategian

tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä viranomaisten ja eri joukkoliikennetoimijoiden kanssa. Tavoitteena on, että joukkoliikenteen koko matkaketju on turvallinen. Liikennevirastossa sijaitsevaan turvalvomoon sijoitetaan myös bussiturvallisuutta ylläpitävää toimintaa, johon kuuluu muun muassa järjestyksenvalvonta sekä busseissa käyttöön otettavan hätäilmoitus-järjestelmän toimenpiteiden ohjaus. HSL:n joukkoliikenteen turvallisuustoimenpiteiden vaikutuksen seuraamista varten luodaan oma seurantajärjestelmä.

1. Selkeää palvelua - *Tarjoamme asiakkaille ajantasaista tietoa ennen matkaa ja matkan aikana sekä selkeät, helppokäyttöiset ja kohtuuhintaiset liput.*
 - I. Asiakkaat saavat ajantasaista tietoa aikatauluista ja poikkeusliikenteestä mm. pysäkeillä ja liikennevälineissä sekä omiin päätelaitteisiin kuten kännykkään. Myös Reittiopas-palvelu muuttuu ajantasaiseksi.
 - II. Selkeä lippujärjestelmä perustuu kaarimaisiin vyöhykkeisiin, joiden ymmärtämistä tuetaan matkustajainformaatiolla, markkinoinnilla ja palvelumuotoilulla. Lipun voi ostaa helposti esim. netistä. Matkakortin itsepalvelulukijoissa on kosketusnäytöt, joiden käyttö on helppoa kaikille asiakasryhmille.
 - III. Lippujen hinnoittelu ei enää perustu kuntarajoihin, vaan nykyistä enemmän matkan pituuteen. Kuntien tuki kohdennetaan säännöllisten käyttäjien kausi- ja arvolippujen hintoihin. Hinnoitteluun vaikuttaa jäsenkuntien tahto subventiotasosta.

HSL:n tavoitteena on, että TTS-kauden lopussa asiakkailta on tarjolla entistä enemmän ajantasaista tietoa ennen matkaa ja matkan aikana sekä selkeät, helppokäyttöiset ja kohtuuhintaiset liput. Asiakkaat saavat ajantasaista tietoa aikatauluista ja poikkeusliikenteestä pysäkeillä ja liikennevälineissä sekä lisäksi omiin päätelaitteisiinsa kuten kännykkään. Matkustajainformaatiota ja matkalippujärjestelmää kehitetään asiakaslähtöisesti palvelumuotoilun keinoja ja käyttäjätutkimuksia hyödyntäen.

Uusi matkakorttijärjestelmä ja seudullinen ajantasainen matkustajainformaatiojärjestelmä ovat käytössä täydessä laajuudessaan 2017 alkaen. Uusia ominaisuuksia otetaan käyttöön edelleen vuosittain.

Nykyinen matkakorttijärjestelmä ja nykyinen Helmi-informaatiojärjestelmä ajetaan hallitusti alas vuoden 2017 aikana. Nykyjärjestelmien kustannukset vähenevät vastaavasti ja loppuvat kokonaan vuonna 2018.

Lippujärjestelmä vaihtuu TTS-kaudella selkeisiin kaarimaisiin vyöhykkeisiin, joiden ymmärtämistä tuetaan matkustajainformaatiolla,

markkinoinnilla ja palvelumuotoilulla. Lipun voi ostaa helposti esim. netistä. Lippujen hinnoittelu ei enää perustu kuntarajoihin, vaan nykyistä enemmän matkan pituuteen.

Uusi kaarimalli otettaneen käyttöön vuoden 2018 alussa, kun LIJ-hanke on vakaasti tuotannossa ja matkakortit on vaihdettu. Hallitus päättää käyttöönoton ajankohdan ja lippujen hinnat. Kaarimalli tuo merkittäviä muutoksia lipputuotteisiin ja hinnoitteluun. Kaarimallia markkinoidaan ja siitä tiedotetaan laajamittaisesti vuonna 2017.

Matkalippujen yhteiskäyttöisyyttä edistetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. HSL:n laajeneminen kehyskuntiin toisi HSL:n matkakortin ja -liput yhä useamman kunnan asukkaiden käyttöön. HSL osallistuu matkalippujen valtakunnallisen yhteiskäyttöisyyden kehittämiseen yhteistyössä Liikenneviraston, valtakunnallista Waltti-korttia hallinnoivan Lippu- ja maksujärjestelmä Oy:n (LMJ) kanssa. Tavoitteena on ns. matkatilijärjestelmä, jossa asiakas voi ostaa yhdestä paikasta eri toimijoiden matkaliput koko matkaketjulle. Toimijoiden matkakortit toimivat tunnisteena, jonka avulla liput tarkistetaan taustajärjestelmässä. Tulevaisuudessa on mahdollista, että vastaava tunniste voi olla myös esimerkiksi mobiililaitteessa.

Liikkumista palveluna (Mobility as a Service) kehittävien toimijoiden kanssa tehdään yhteistyötä. Tiedot HSL-alueen joukkoliikenteen reiteistä ja aikatauluista ovat vapaasti kaikkien toimijoiden käytettävissä. Suomalaiset Maas-operaattorit käyttävät sovelluksissaan Digitransitin tarjoamia rajapintoja. HSL:n avoimen julkisen datan politiikka tukee MaaS-toimijoiden ja muiden kolmansien osapuolten palvelukehitystoimintaa. HSL:n tavoitteena on, että HSL:n palveluiden käyttöä tukevat sähköiset in-formaatiopalvelut olisivat mahdollisimman monien käytettävissä.

Joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä huolehditaan työmaiden ja isojen tapahtumien aiheuttamien liikenteellisten häiriöiden aikana. Häiriöiden aikana liikennettä ohjataan poikkeusreitille, tilataan lisälähtöjä, raitioliikennettä korvataan busseilla ja matkustajille ja liikennöitsijöille tiedotetaan tehokkaasti poikkeuksista. Erityistä huomiota kiinnitetään suurten hankkeiden, kuten Raide-Jokerin rakentamisen, Keski-Pasilan, Jätkäsaaren sekä Kalasataman aiheuttamiin poikkeusliikennejärjestelyihin. Lisäksi varaudutaan talven ongelmapaikkojen kartoittamiseen ja ennaltaehkäisemiseen yhteistyössä kuntien, Uudenmaan ELY-keskuksen sekä liikennöitsijöiden kanssa.

Uusi HSL:n ilmeen mukainen kilpimalli otetaan käyttöön asteittain koko HSL-alueen bussi- ja raitiovaunupysäkeillä sekä terminaaleissa. Uuden vyöhykepohjaisen hinnoittelun käyttöönottoon varaudutaan maksuvyöhyketunnusten lisäämiseen pysäkeille vuoden 2017 alussa.

Matkustajatiedotuksen painopiste siirtyy TTS-kaudella entistä

enemmän painotuotteista digitaaliseen ja monikanavaiseen julkaisemiseen ja automatisoidun julkaisutuotannon osuus kasvaa. Tavoitteena on, että olennainen matkustajatieto olisi asiakkaiden saavutettavissa digitaalisessa muodossa niin helposti, että painotuotteiden osuus pienenee merkittävästi.

1. Joukkoliikenne kasvuun - *Ohjaamme liikenteen kasvun joukkoliikenteeseen, kävelyyän ja pyöräilyyn.*
 - I. Maankäytön tiivistyminen edesauttaa kestävien kulkumuotojen toimivuutta ja edistää niiden kilpailukykyä.
 - II. Edistämme kuntien ja valtion kanssa yhteistyössä liityntäpysäköintipaikkojen toteuttamista polkupyörille ja henkilöautoille raideliikenteen asemille ja muihin joukkoliikenteen solmupisteisiin.
 - III. Joukkoliikenteen aktiivisella markkinoinnilla ja HSL:n asiakasohjelmalla kasvatamme sekä nykyisten asiakkaiden joukkoliikenteen käyttöä että uusien asiakkaiden määrää.

Sekä Kehärata että Länsimetro kasvattavat TTS-kaudella joukkoliikenteen käyttäjämääriä. Vaikutusarvioiden mukaan Länsimetro liityntälinjastoineen kasvattaa joukkoliikenteen kulkutapaosuutta seudulla 1,1 prosentti-yksikköä ja houkuttelee joukkoliikenteeseen arkipäivisin runsaat 11 000 uutta matkustajaa. Heistä kaksi kolmasosaa siirtyy henkilöautoista ja loput kevyestä liikenteestä.

HSL järjestää kuljettajakoulutuksia liikennöintisopimusten mukaisesti. Asiakaskokemuksen kehittämistä jatketaan HSL:n henkilöstön ja liikennöitsijöiden kanssa. Tavoitteena on pystyä vähentämään erityisesti kuljettajien toiminnasta tulevan negatiivisen palautteen määrää. Myös palvelumuotoilun merkitys kasvaa digitalisoinnin ja asiakaslähtöisen ajattelun ja asiakaskokemuksen vaatimusten myötä.

HSL tuottaa tehokasta kampanjointia, jolla saavutetaan kampanjakohtaiset imagolliset, myynnilliset tai muut etukäteen määritellyt tavoitteet, esimerkiksi rekisteröityneiden asiakkaiden määrä. Kampanjoiden onnistumista mitataan taloudellisen tuloksen kuten myynnin sekä laadullisten tekijöiden kuten huomioarvon suhteen. Laadullisen mittaamisen tärkein mittari on Taloustutkimus Oy:n vuosittainen kansallinen bränditutkimus, jossa HSL:n tavoitteena on nousta valtakunnallisesti TOP100 joukkoon. Mainoskilpailut ovat myös yksi tapa mitata joukkoliikenteen mainonnan imagollista ja taloudellista tuloksellisuutta.

Tiedotuksen tavoitteena on lisätä HSL:n tunnettuutta ja asiakastyytyväisyyttä sidosryhmien keskuudessa. Vuorovaikutuksen merkitys HSL:n, asiakkaiden ja muiden sidosryhmien kesken kasvaa entistä enemmän. HSL:n rooli aktiivisena keskustelijana hankkeiden onnistuneessa läpiviennissä korostuu. Viestinnän asiantuntijat luotaavat toimintaympäristöä sekä suunnittelevat ja toteuttavat laajojen liikenne-

Yhtymäkokous

15.11.2016

ja suunnitteluhankkeiden viestintää.

1. Tiivis ja vetovoimainen seutu - *Raideliikenneverkkoon perustuva liikennejärjestelmä tiivistää yhdyskuntarakennetta ja vahvistaa seudun vetovoimaisuutta.*
 - I. Seudun tulee olla vetovoimainen asukkaille, yrityksille ja seudulla kävijöille. Seudun toimivuus varmistetaan liikennejärjestelmällä.
 - II. Liikennejärjestelmäsuunnittelua viedään eteenpäin vahvaan raideverkkoon pohjautuen. Tällä varmistamme myös edellytykset tiiviin ja kestävän yhdyskuntarakenteen muodostumiselle.
 - III. Maankäytön tiivistymistä edistämme kaavoitukseen osallistumalla ja sidosryhmäyhteistyöllä.

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma (HLJ 2015) on liikenteen osalta ollut lähtökohtana uudelle maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimukselle 2016–2019 ja se toimii pohjana myös seuraavalle liikennejärjestelmäsuunnitelmalle. Helsingin seudun seuraava liikennejärjestelmäsuunnitelma valmistellaan entistä tiiviimmässä yhteistyössä seudun maankäytön ja asumisen suunnittelun kanssa osana MAL 2019 -suunnitelmaa. Suunnittelukierroksen tärkeimmät lähtökohdat, suunnitteluprosessi sekä keskeiset syvennettävät teemat kuvataan yhteisessä MAL 2019 -puiteohjelmassa.

Suunnitelmakaudella HSL etsii mahdollisuuksia ja keinoja liikennejärjestelmän rahoituspohjan vahvistamiseksi ja kestävän liikkumisen edistämiseksi.

1. Vähemmän päästöjä - *Lisäämme vähäpäästöisen liikenteen osuutta joukkoliikenteessä.*
 - I. Kasvatamme päästöttömän raideliikenteen osuutta joukkoliikenteessä.
 - II. Vähennämme päästöjä bussiliikenteessä.

Linjastosuunnittelun avulla matkoja keskitetään raideliikenteeseen, jolloin joukkoliikenteen kokonaispäästöt vähenevät. HSL osallistuu Helsingin kaupungin poikkihallinnolliseen raitioliikenneprojektiin, jossa kehitetään raitioliikennettä ja valmistaudutaan sen laajentamiseen.

Sähköbussilla liikennöintiä kokeillaan pääkaupunkiseudulla eri linjoilla. Tarkoituksena on saada kokemuksia liikennöinnin luotettavuudesta, vaadittavasta latausinfrastruktuurista ja sähköbussien tekniikasta sekä selvittää sähköbussien vaikutuksia nykyisiin suunnitteluperiaatteisiin ja liikennöintikustannuksiin.

Bussiliikenteen hankinnoissa suositaan tarjousvertailussa ratkaisuja, jotka vähentävät sekä haitallisia lähipäästöjä että CO₂-kuormitusta. Tavoitteena on tuottaa tehokkaita ja laadukkaita liikennepalveluja minimoimalla sekä kustannukset että ympäristövaikutukset. HSL:n hankinnan tavoitteena on saattaa liikennejärjestelmä kokonaisuudessaan kestävä kehityksen tielle vähähiilisen energian, vähäpäästöisten ja energiatehokkaiden ajoneuvojen ja älykkäiden liikennepalvelujen käyttöönoton avulla. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää parhaimpien biopolttoaineiden ja sähköbussien yhdistelmää.

BioSata-hankkeella edistetään biopolttoaineisiin siirtymistä. BioSata hanke luo yhteistyömallin, joka mahdollistaa asteittaisen siirtymisen korkeaseosteisiin biopolttoaineisiin niin busseissa kuin Helsingin kaupungin (Staran) autoissa ja työkoneissa. Hankkeen osapuolia ovat liikenteen tilaajat, ajoneuvo-operaattorit, energiayhtiöt, autojen maahan-tuojat, avainministeriöt ja tutkimus. Työ- ja elinkeinoministeriö on myöntänyt hankkeelle energiatukea. Hanke toteutetaan Suomessa voimassa olevan biopolttoaineiden jakeluvuorituksen puitteissa niin, ettei korkeaseosteisten biopolttoaineiden kohdennetusta käytöstä aiheudu merkittäviä lisäkustannuksia. Polttoainevaihtoehdot ovat parafiininen uusiutuva diesel, etanoli ja biokaasu.

1. Tehokasta taloutta - *Parannamme joukkoliikenteen kustannustehokkuutta ja vahvistamme koko liikennejärjestelmän rahoituspohjan kestävyyttä.*
 - I. Tehostamme joukkoliikennepalveluiden suunnittelulla ja hankintamenettelyillä joukkoliikenteen hoitoa.
 - II. Etsimme HSL:n sisäisen ja ulkoisen toiminnan kehittämisessä toiminnallisesti parhaimmat ja kustannustehokkaimmat palvelujen järjestämistavat.
 - III. Selvitämme aktiivisesti sellaisia liikennejärjestelmän rahoitusvaihtoehtoja, jotka mahdollistavan seudun kasvun ja joiden avulla matkalippujen hintoihin ja kuntaosuuksiin kohdistuvaa korotuspainetta voidaan hillitä.

Vuonna 2015 HSL:n toimintatuloista kuntaosuuksien osuus oli 48,0 prosenttia, lipputulojen 49,3 prosenttia, muiden tulojen 1,9 prosenttia ja valtiolta saadun joukkoliikennetuen osuus 0,8 prosenttia. Suunnitelmakaudella HSL:n tavoitteena on laajentaa toiminnan rahoituspohjaa uusien tulo- ja rahoituslähteiden avulla. Näin HSL haluaa kasvattaa muiden tulojen absoluuttista määrää ja mahdollisuuksien mukaan myös suhteellista osuutta kaikista toimintatuloista.

Liikennejärjestelmän rahoituspohjan kestävyyttä pyritään vahvistamaan aktiivisella yhteistyöllä liikennejärjestelmätoimijoiden kanssa sekä osaamisen ja arviointityökalujen kehittämisellä.

HSL tarkastaa matkaliput kaikissa HSL-alueen joukkoliikennevälineissä

(bussi-, metro-, raitiovaunu-, lähijuna- ja vesiliikenteessä). VR:n kanssa sovitaan vuosittain erikseen VR-lähiliikenteen ja koko maan kaukojuna liikenteen tarkastustoiminnasta.

Näkyvä ja tehokas matkalippujen tarkastustoiminta vähentää lipputa tai virheellisellä matkalipulla mat-kustavien määrää. Toiminta edistää joukkoliikenteen lipputulojen kertymistä. Vuonna 2017 tavoitteena on pitää tarkastettujen matkustajien määrä vähintään vuoden 2016 tasolla (ennuste 245 matkustajaa / tarkastuspäivä).

Henkilöstöstrategiassa asetetut vuoteen 2018 ulottuvat tavoitteet ovat:

1. Kehitämme osaamistamme tavoitteellisesti ja monipuolisesti toiminnan ja tulosten parantamiseksi.
2. Vahvistamme esimiestyön ammattimaisuutta ja henkilöstön työyhteisötaitoja.
3. Teemme tuloksellista yhteistyötä työkavereiden, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa.

Taloussuunnitelma

Toimintatulot

HSL:n toimintatulot vuonna 2017 ovat yhteensä 674,2 milj. euroa. Kasvu edellisvuoden ennusteeseen verrattuna on 36,2 milj. euroa (5,7 %).

Lipputulot

Lipputuloarviot perustuvat kahdeksan kuukauden toteutuman perusteella tehtyyn lipputuloennusteeseen sekä esitettyihin hinnankorotuksiin ja hintajoustoon. Lipputulojen arvioidaan olevan vuonna 2016 ilman ALV:ia yhteensä 329,2 milj. euroa ja 343,6 milj. euroa vuonna 2017. Kasvu edellisvuoden ennusteeseen on 4,4 %. Lipputulot muodostavat 51,0 % HSL:n toimintatuloista.

Kuntaosuudet

Ne menot, joita ei voida kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla, jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina. Kuntaosuudet muodostuvat operointikustannusten, yleiskustannusten ja joukkoliikenneinfran kuntaosuuksista.

Jäsenkunnilta laskutettavat kuntaosuudet ovat talousarviossa 2017 yhteensä 313,3 milj. euroa ja kuntaosuudet muodostavat 46,5 % HSL:n toimintatuloista.

Kuntaosuuksiin kohdistetaan vuonna 2017 kustannuksia yhteensä 696,2 milj. euroa, josta operointikustannuksia 503,6 milj. euroa (72,3 %), infrakustannuksia 109,8 milj. euroa (15,8 %) ja yleiskustannuksia 82,8 milj. euroa (11,9 %). Kuntaosuuksiin kohdistetaan tuloja yhteensä 360,2 milj.

Yhtymäkokous

15.11.2016

euroa, josta lipputulot ovat yhteensä 343,6 milj. euroa (95,4 %).
Kuntaosuuksia vähentävän eränä on huomioitu jäsenkuntien edellisten vuosien ylijäämiä yhteensä 22,7 milj. euroa.

Suurten kaupunkien joukkoliikennetuki

Valtion suurten kaupunkien joukkoliikennetuen vuosittaiseksi määräksi on arvioitu 4,7 milj. euroa vuosina 2017 - 2019. Tuki on kohdistettu HSL:n jäsenkunnille asukaslukujen suhteessa. Muita tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 1,5 milj. euroa.

Tarkastusmaksutulot

Tarkastusmaksun määrä voi olla 40 kertaa alin yleinen kertamaksun hinta. Tarkastusmaksu on ollut vuodesta 2007 alkaen 80 euroa. Vuonna 2017 tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 100 euroon. Tarkastusmaksu-tuottoja arvioidaan vuonna 2017 kertyvän 6,4 milj. euroa, joista kirjataan luottotappiota ja luottotappiovarauksia yhteensä noin 2,8 milj. euroa.

Muut toimintatulot

Muut toimintatulot, 3,8 milj. euroa, muodostuvat liikennöitsijöiltä laskutettavista matkakorttilaite-, taukotila- ja sähköbussivuokrista, VR:ltä ja Tampereelta laskutettavasta tarkastustoiminnan korvauksesta sekä muista palvelumaksuista.

Tarkastusmaksutoiminnan korvauksia arvioidaan saatavan VR:ltä ja Tampereelta yhteensä noin 0,9 milj. euroa, vuokratuloja liikennöitsijöiltä matkakorttijärjestelmän laitteista, taukotiloista ja sähköbusseista 2,3 milj. euroa ja muita tuloja 0,6 milj. euroa.

Toimintamenot

HSL:n toimintamenot vuonna 2017 ovat yhteensä 677,9 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2016 ennusteesta 53,8 milj. euroa (8,6 %).

Henkilöstömenot ovat 20,4 milj. euroa, joka on 3,0 % toimintamenoista. Edellisvuoden ennusteesta henkilöstömenot kasvavat 0,6 milj. eurolla (2,8 %).

Palveluiden ostomenot

Palveluiden ostomenot vuonna 2017 ovat yhteensä 647,2 milj. euroa, 95,5 % HSL:n toimintamenoista.

Joukkoliikenteen operointikustannukset

Joukkoliikenteen operointikustannukset ovat 502,8 milj. euroa, 74,2 %

HSL:n toimintamenoista. Joukkoliikenteen kustannustason arvioidaan nousevan keskimäärin 1,2 % edellisvuoden tasosta.

Bussiliikenteen menot vuonna 2017 ovat yhteensä 315,1 milj. euroa (sisältäen sähköbussien hankinnan nettokustannukset 0,8 milj. euroa). Bussiliikenteen menot sisältävät ympäristöbonusvarauksen 1,3 milj. euroa. Vuonna 2017 bussiliikenteen kustannustason arvioidaan nousevan 1,8 %.

Junaliikenteen menot ovat vuonna 2017 yhteensä 91,2 milj. euroa ja ne sisältävät ostopalveluna hankittavan junaliikenteen korvaukset VR:lle sekä Junakalustoyhtiölle maksettavat korvaukset. Junaliikenteen kustannustason arvioidaan vuonna 2017 nousevan ostoliikenteen osalta 1,2 %.

Raitioliikenteen kustannusten vuonna 2017 arvioidaan olevan 53,6 milj. euroa. Raitioliikenteessä kustannustason muutokseksi on arvioitu -1,2 %.

Metrolinjakustannusten vuonna 2017 arvioidaan olevan 39,6 milj. euroa. Metrolinjakustannustason muutokseksi on arvioitu -0,8 %.

Lauttaliikenteen kustannusten vuonna 2017 arvioidaan olevan 4,0 milj. euroa. Lauttaliikenteessä kustannustason nousuksi on arvioitu 1,1 %.

Muut palvelujen ostomenot

Muiden kuin operointipalvelujen ja infrapalvelujen ostoihin käytetään vuonna 2017 34,6 milj. euroa, josta 11,6 milj. euroa ICT-palveluihin, 7,0 milj. euroa matkakortin jälleenmyyjille maksettaviin lipunmyyntipalkkoihin, 5,1 milj. euroa asiantuntijapalveluihin, 3,5 milj. euroa kaluston ja laitteiden kunnossapito-palveluihin, 0,6 milj. euroa painatuksiin, 1,4 milj. euroa staattisen informaation hoidon korvauksiin, 1,9 milj. euroa ilmoitus- ja markkinointipalveluihin, 0,7 milj. euroa vartiointipalveluihin sekä 2,7 milj. euroa muihin palveluihin kuten posti- ja kuriiripalveluihin, pankki- ja toimistopalveluihin, kiinteistön siivoukseen ja kunnossapitoon, matkakortin laitekuljetuspalveluihin sekä henkilöstöön liittyviin palvelujen ostoon (kuten koulutus- ja matkustuspalvelut).

Joukkoliikenteen infrakorvaukset

Kunnille joukkoliikenteen infrasta maksettava käyttökorvaus vuonna 2017 on 109,8 milj. euroa. Inframenot sisältävät kustannukset Helsingiltä 77,4 milj. euroa, Espoolta 21,4 milj. euroa, Vantaalta 10,9 milj. euroa, Keravalta 0,07 milj. euroa sekä Kirkkonummelta 0,03 milj. euroa.

Infrakuluihin sisältyy 50 % pääoman poistoista ja koroista sekä hallinto- ja ylläpitokulut täysimääräisinä. Pääomakorvauksen laskentaperusteena ennen vuotta 2010 käyttöön otetun infran osalta on käytetty omaisuuden tarkistettua käypää arvoa. Uuden infran osalta laskentaperusteena on kirjanpitoarvo. Pääomalle laskettavan koron osalta on laskennallisena korkona käytetty infrasopimuksen mukaista viittä prosenttia.

HSL:n ja sen jäsenkuntien välinen sopimus joukkoliikenneinfran kustannusten korvaamisesta on ollut voimassa vuodesta 2010. Sopimuksen 8.2. kohdan mukaan vuonna 2012 tai sen jälkeen käyttöön otettavien, merkittävien joukkoliikenneinvestointien johdosta infrakulujen kohdistamisesta sovitaan kokonaan erikseen. Tällaisia uusia, merkittäviä joukkoliikenneinvestointeja ovat ainakin Länsimetro ja Kehärata. Talous- ja toimintasuunnitelmassa infrakustannusten jaossa on sovellettu Kehäradan ja Länsimetron osalta 27.5.2015 hyväksytyyn sopimuksen periaatteita.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on vuodelle 2017 varattu 1,2 milj. euroa.

Vuokrat vuonna 2017 ovat 5,3 milj. euroa.

Muut kulut vuonna 2017 ovat 3,8 milj. euroa. Muihin kuluihin sisältyvät tarkastusmaksujen luottotappiot ja luottotappiovaraukset, joihin arvioidaan kirjattavan yhteensä 2,8 milj. euroa.

Toimintakatteen vuonna 2017 arvioidaan olevan 3,7 milj. euroa alijäämäinen, eikä se riitä kattamaan rahoituksen nettomenoja, joita arvioidaan olevan 0,2 milj. euroa. Toimintakatteen alijäämäisyys johtuu jäsenkunnille kertyneen ylijäämän huomioon ottamisesta toimintatuloihin kirjattavien kuntaosuuksien määrässä.

Rahoitustuotot ja -kulut

HSL rahoittaa investointinsa tarvittaessa lainanotolla rahoituslaitoksilta. HSL on toistaiseksi ollut velaton. Uusiin investointeihin arvioidaan vuonna 2017 tarvittavan lainaa 20,0 milj. euroa ja vuonna 2018 10,0 milj. euroa, jolloin lainakanta vuoden 2019 lopussa olisi noin 26,0 milj. euroa. Lainakorkona laskennassa on käytetty 1,5 %.

Rahoituksen nettomenojen vuonna 2017 arvioidaan olevan 0,2 milj. euroa ja kasvavan vuosina 2018 ja 2019 siten, että varaus sekä vuodelle 2018 että vuodelle 2019 on 0,5 milj. euroa.

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 3,9 milj. euroa alijäämäinen.

Suunnitelmapoistot vuonna 2017 ovat 18,7 milj. euroa ja ne kasvavat edellisvuoden ennusteeseen verrattuna 9,4 milj. eurolla (100,1 %). Suunnitelmapoistojen arvioidaan kasvavan vuosina 2017 -2019 LIJ-hankkeen valmistuttua ja varaus vuodelle 2018 on 23,5 milj. euroa ja vuodelle 2019 22,0 milj. euroa.

Tilikauden 2017 alijäämäksi arvioidaan jäävän 22,7 milj. euroa, ja se voidaan kattaa edellisvuosien ylijäämästä.

Yli-/alijäämän käyttö

Yhtymäkokous

15.11.2016

HSL:n tilinpäätöksen osoittama kuntakohtainen yli-/alijäämä otetaan huomioon seuraavien vuosien talousarvioissa. Vuoden 2016 toisen osavuositarkastuksen ennusteessa huomioitun käytön mukaista yli-/alijäämää arvioidaan olevan käytettävissä 31.12.2016 yhteensä 64,5 milj. euroa.

HSL kiinnittää tulevana vuosina toimintansa suunnittelussa erityistä huomioita talousarvion toteutumiseen siten, ettei merkittäviä yli-/alijäämiä pääsisi syntymään.

Hyväksyessään toiminta- ja taloussuunnitelman vuosille 2016 - 2018 yhtymäkokous päätti, että HSL maksaa jäsenkunnalle vuotuista korkoa HSL:n tilinpäätöksen osoittamalle kumulatiiviselle ylijäämälle ja perii vastaavasti jäsenkunnalta korkoa HSL:n kirjanpidon osoittamasta kumulatiivisesta alijäämästä.

Koron laskentaperusteena on kunkin tilinpäätösvouden ensimmäisen ja viimeisen päivän kunta-kohtaisen kumulatiivisen yli/alijäämän keskiarvo. Laskentakorkona käytetään 12 kk:n euriborkorkoa. Koron määräytymispäivä on kunkin tilinpäätösvouden ensimmäinen pankkipäivä ja maksupäivä tilinpäätösvootta seuraavan vuoden kesäkuun 30. päivä.

Ehdotus (SR)

Hallitus päättää esittää yhtymäkokoukselle, että se päättää

- a) hyväksyä talousarvion 2017 sekä toiminta- ja taloussuunnitelman 2017 - 2019 liitteen mukaisena
- b) hyväksyä sitovat määrärahat ja tuloarviot vuodelle 2017 seuraavasti:

Toimintamenot	677 851 000 euroa
Investointimenot	32 800 000 euroa
Kuntaosuudet	313 345 000 euroa
- c) että vuonna 2017 HSL maksaa jäsenkunnille korkoa kuntakohtaisesta ylijäämästä ja laskuttaa korkoa kuntakohtaisesta alijäämästä. Koron määräytymisperuste on tilinpäätösvouden 2016 ensimmäisen ja viimeisen päivän yli/alijäämän keskiarvo. Korkona käytetään tilinpäätösvouden ensimmäisen päivän 12 kuukauden euribor-korkoa
- d) että HSL:n peruspääomalle ei lasketa korkoa vuonna 2017 sekä
- e) oikeuttaa hallituksen ottamaan vuonna 2017 pitkäaikaista lainaa enintään 20,0 milj. euroa ja lyhytaikaista lainaa enintään 10,0 milj. euroa.

Käsittely

Hallituksen puheenjohtaja esitti että lisätään kohta f) joka kuuluu: yhtymäkokous kehottaa HSL:ää jatkamaan v. 2016 tuloksettomina päättyneitä omistajakuntien välisiä neuvotteluja kuntaosuuksien tasosta, subventioasteesta ja infrakustannusten mahdollisesta uudelleen

Yhtymäkokous

15.11.2016

jakamisesta siten, että lipunhintojen korotustarve taloussuunnitelmakaudella pienenee. Neuvottelujen pohjaksi HSL kokoaa erilaisia malleja ja selvittää mitä muutoksia niiden toteuttaminen edellyttää nykyisiin säädöksiin ja omistajaohjauksen linjauksiin. Neuvottelut tulee käydä ennen v. 2018 talousarvion laatimista.

Päätös

Hallitus päätti yksimielisesti esittää yhtymäkokoukselle, että se päättää

- a) hyväksyä talousarvion 2017 sekä toiminta- ja taloussuunnitelman 2017 - 2019 liitteen mukaisena
- b) hyväksyä sitovat määrärahat ja tuloarviot vuodelle 2017 seuraavasti:
Toimintamenot	677 851 000 euroa
Investointimenot	32 800 000 euroa
Kuntaosuudet	313 345 000 euroa
- c) että vuonna 2017 HSL maksaa jäsenkunnille korkoa kuntakohtaisesta ylijäämästä ja laskuttaa korkoa kuntakohtaisesta alijäämästä. Koron määräytymisperuste on tilinpäätösvouden 2016 ensimmäisen ja viimeisen päivän yli/alijäämän keskiarvo. Korkona käytetään tilinpäätösvouden ensimmäisen päivän 12 kuukauden euribor-korkoa
- d) että HSL:n peruspääomalle ei lasketa korkoa vuonna 2017 sekä
- e) oikeuttaa hallituksen ottamaan vuonna 2017 pitkäaikaista lainaa enintään 20,0 milj. euroa ja lyhytaikaista lainaa enintään 10,0 milj. euroa.
- f) kehottaa HSL:ää jatkamaan v. 2016 tuloksettomina päättyneitä omistajakuntien välisiä neuvotteluja kuntaosuuksien tasosta, subventioasteesta ja infrakustannusten mahdollisesta uudelleen jakamisesta siten, että lipunhintojen korotustarve taloussuunnitelmakaudella pienenee. Neuvottelujen pohjaksi HSL kokoaa erilaisia malleja ja selvittää mitä muutoksia niiden toteuttaminen edellyttää nykyisiin säädöksiin ja omistajaohjauksen linjauksiin. Neuvottelut tulee käydä ennen v. 2018 talousarvion laatimista.

Päätös

Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen.

Yhtymäkokous
15.11.2016

Hallituksen ehdotus

Yhtymäkokous päättää

Yhtymäkokous

15.11.2016

- a) hyväksyä talousarvion 2017 sekä toiminta- ja taloussuunnitelman 2017 - 2019 liitteen mukaisena
- b) hyväksyä sitovat määrärahat ja tuloarviot vuodelle 2017 seuraavasti:
Toimintamenot	677 851 000 euroa
Investointimenot	32 800 000 euroa
Kuntaosuudet	313 345 000 euroa
- c) että vuonna 2017 HSL maksaa jäsenkunnille korkoa kuntakohtaisesta ylijäämästä ja laskuttaa korkoa kuntakohtaisesta alijäämästä. Koron määräytymisperuste on tilinpäätösvouden 2016 ensimmäisen ja viimeisen päivän yli/alijäämän keskiarvo. Korkona käytetään tilinpäätösvouden ensimmäisen päivän 12 kuukauden euribor-korkoa
- d) että HSL:n peruspääomalle ei lasketa korkoa vuonna 2017 sekä
- e) oikeuttaa hallituksen ottamaan vuonna 2017 pitkäaikaista lainaa enintään 20,0 milj. euroa ja lyhytaikaista lainaa enintään 10,0 milj. euroa.
- f) kehottaa HSL:ää jatkamaan v. 2016 tuloksettomina päättyneitä omistajakuntien välisiä neuvotteluja kuntaosuuksien tasosta, subventioasteesta ja infrakustannusten mahdollisesta uudelleen jakamisesta siten, että lipunhintojen korotustarve taloussuunnitelmakaudella pienenee. Neuvottelujen pohjaksi HSL kokoaa erilaisia malleja ja selvittää mitä muutoksia niiden toteuttaminen edellyttää nykyisiin säädöksiin ja omistajaohjauksen linjauksiin. Neuvottelut tulee käydä ennen v. 2018 talousarvion laatimista.

Liite

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2017 - 2019

Yhtymäkokous

15.11.2016

5

HSL:N ORGANISAATORAKENTEEN TARKISTAMINEN JA JOHTOSÄÄNNÖN MUUTTAMINEN

421/00.01.010/2016

Yhtymäkokous

Hallitus § 116
25.10.2016Esittelijä
ValmistelijäToimitusjohtaja Suvi Rihtniemi
Osaston johtaja Sini Puntanen p. 040 501 3362, johtava lakimies Kaisa
Mäkinen p. 4766 4076**Taustaa organisaation tarkistamiseen**

HSL:n organisaatio on pysynyt suhteellisen muuttumattomana kohta 7 vuotta. Samaan aikaan HSL:n toimintaympäristö on muuttunut monin tavoin. Organisaatiomuutoksen taustalla on jo tapahtuneita, meneillään olevia sekä tulevia muutoksia toimintaympäristössä. Liikennejärjestelmän muuttuminen raidepainotteisemmaksi edellyttää entistä vahvempaa suunnittelu- ja kilpailuttamisosaamista. Muutoksia tapahtuu myös uuden lippu- ja informaatiojärjestelmän valmistuessa ja siirtyessä hankevaiheesta tuotantoon. Taksa- ja hinnoittelujärjestelmän käyttöönotto ja HSL-alueen mahdollinen laajeneminen muuttavat matkustusta. Jatkossa Liikennekaari voi vaikuttaa joukkoliikennemarkkinoihin. Toisaalta digitalisaatio luo paljon mahdollisuuksia palvelujen kehitykseen. Kuntatalouden näkymiä muuttavat puolestaan hallinnon uudistukset, SOTE ja maakuntahallinto, joilla voi kuntien kautta olla vaikutuksia myös HSL:ään.

Organisaatorakenteen uudistuksella vastataan muuttuneen toimintaympäristön mahdollisuuksiin ja haasteisiin. Vuoden vaihteessa 2017 tavoitteena on rakenteeltaan ja vastuiltaan selkeä organisaatio, joka tukee osastojen ja ryhmien välistä yhteistyötä. Olennaisena osana on asiakasnäkökulman ja digitaalisten palveluiden tuominen mukaan kaikkeen toimintaan. Uuden organisaation toimintaa ohjaavat nykyinen strategia, perustehtävä, arvot ja visio.

Samalla toiminta- ja henkilöstöstrategia integroidaan vahvemmin suunnitteluun, toimintaan, johtamiseen ja seurantaan.

Uuden organisaation valmistelu on aloitettu johtoryhmän toimesta keväällä 2016. Henkilöstölle muutoksesta informoitiin elokuussa 2016. Uutta organisaatiota ja sen edellyttämiä toimintatapojen muutoksia on käsitelty esimiespäivillä sekä kolmessa henkilöstötyöpajassa. Syyskuun aikana on käyty läpi myös henkilöstön sijoittuminen uuteen organisaatioon. Henkilöstölle on tiedotettu valmistelun etenemisestä viikoittain ja vastattu esille nousseisiin kysymyksiin intranetissä.

Keskeiset muutokset

Nykyisten kuuden osaston sijaan uudessa organisaatiossa 1.1.2017 alkaen osastoja on viisi. HSL:n asiakaslähtöinen strategia, toimintaympäristön muutokset, tulevaisuuden tarpeet ja henkilöstökyselyissä saadut palautteet ovat vaikuttaneet uuteen organisaatorakenteeseen. Uudessa organisaatiossa asiakasosaamista, myyntiä ja markkinointia on vahvistettu.

Joukkoliikennepalvelut on yhdistetty samaan osastoon. Myös koko talon teknologiaratkaisut löytyvät yhdestä paikasta, kuten myös tutkimukset. Tehtävien keskittäminen tehostaa ja vahvistaa osaamista.

Matriisissa toimiva Teknologiaratkaisut tuottaa ratkaisut ja palvelut kustannustehokkaana kokonaisuutena yhteisen priorisoinnin mukaisesti. Hallinto- ja strategiapalvelut toimii koko organisaation tehokkaan toiminnan pohjana.

Liikennejärjestelmä ja tutkimukset -osasto vastaa Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnittelusta, liikenne-ennustejärjestelmästä ja tutkimustoiminnasta hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti.

Joukkoliikenneosasto vastaa joukkoliikenteen suunnittelusta ja liikennepalveluiden järjestämisestä hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti.

Asiakkuus ja myynti –osasto vastaa asiakkuuksista ja asiakaskokemuksesta, myynnistä ja hinnoittelusta, viestinnästä ja markkinoinnista, asiakaspalvelusta sekä matkalippujen tarkastuksesta hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti.

Teknologiaratkaisut-osasto vastaa liiketoiminnan tarvitsemien tietoteknisten ratkaisujen ja palveluiden tuottamisesta, tietotekniikkainfrastruktuurista, tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä sekä tietoturvasta hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti.

Hallinto- ja strategiapalvelut vastaa taloushallinnosta, henkilöstöhallinnosta, oikeudellisista palveluista, yleishallinnosta sekä strategiaprosessin valmistelusta hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti.

Johtosäännön muutos

Organisaatiouudistus edellyttää muutoksia HSL:n johtosääntöön. Johtosäännön muuttamisesta päättää yhtymäkokous.

Johtosäännön 4–10 §:iä ehdotetaan muutettavaksi siten, että ne vastaavat uutta organisaatorakennetta. Johtosäännön 4 § kuvaa HSL:n toimintaorganisaatiota ja johtamista yleistasolla ja 5–10 §:ssä määritellään yksityiskohtaisemmin osastojen tehtävät ja johtajat.

Yhtymäkokous

15.11.2016

Lisäksi johtosäännön 2, 12, 13 §:iä muutetaan siten, että niistä poistetaan maininnat yhteisiä palveluja tuottavista yksiköistä ja näiden johtajista, koska uudessa organisaatiossa kaikkia osastotasoiset yksiköt on nimetty osastoiksi, eikä yhteisiä palveluja tuottavia yksiköitä enää ole. 13 §:ään tehdään lisäksi muutoksia johtuen talous- ja hallintopalvelut -osaston tehtävien ja talous- ja hallintojohtajan nimikkeen muutoksista.

Johtosäännön 14 §:n otsikko muutetaan siten, että Matkustajapalvelut-osaston sijaan tulee Asiakkuus ja myynti -osasto.

Johtosäännön 15 §:ää tarkennetaan siten, että työsuhteinen työntekijä voi toimitusjohtajan päätöksellä toimia viransijaisena. Tämä johtosäännön tarkennus ei liity organisaatiouudistukseen, mutta toteutetaan samassa yhteydessä. Viransijaisena toimiessaan työntekijä voi tehdä kaikkia sijaistamansa viranhaltijan tehtäviin kuuluvia tehtäviä, mukaan lukien päätöksenteko. Johtosääntöä on tarpeen tarkentaa vastaamaan nykyistä HSL:n käytäntöä. Organisaation sujuvan toiminnan turvaamiseksi on tarkoituksenmukaista, että työsuhteiset työntekijät voivat toimia viranhaltijoiden sijaisina muun muassa loma-aikoina ja tehdä tällöin myös viranhaltijoiden tehtäviin kuuluvia päätöksiä, joihin voi sisältyä julkisen vallan käyttöä (esim. hankintapäätökset hankintavaltuuksien rajoissa).

Koska johtosäännön muutokset edellyttävät yhtymäkokouksen hyväksymistä, muutokset tulevat voimaan 1.1.2017, mikäli yhtymäkokous on hyväksynyt esitetyt muutokset.

Ehdotus (SR)

Hallitus päättää esittää yhtymäkokoukselle, että se

- a) hyväksyy Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymän organisaatiorakenteen ja johtosäännön liitteen mukaisena
- b) oikeuttaa toimitusjohtajan tekemään johtosääntöön tarvittaessa vähäisiä tai teknisluonteisia muutoksia.

Päätös

Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen.

Yhtymäkokous
15.11.2016

Hallituksen ehdotus**Yhtymäkokous päättää**

- a) hyväksyä Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymän organisaatiorakenteen ja johtosäännön liitteen mukaisena
- b) oikeuttaa toimitusjohtajan tekemään johtosääntöön tarvittaessa vähäisiä tai teknisluonteisia muutoksia.

Yhtymäkokous

15.11.2016

Liitteet

Liite 1 Ehdotus HSL:n johtosäännöksi 1.1.2017 alkaen

Liite 2 Nykyinen johtosääntö

Liite 3 Ehdotus HSL:n organisaatioksi 1.1.2017 alkaen, kaavio

Yhtymäkokous

15.11.2016

6

HSL:N HALLITUKSEN SELVITYS YHTYMÄKOKOUKSELLE TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUKSEN 2015 JOHDOSTA

361/00.01.014/2012

Yhtymäkokous

**Hallitus § 95
27.9.2016**Esittelijä
ValmistelijaToimitusjohtaja Suvi Rihtniemi
Talous- ja hallintojohtaja Ilkka Heinänen

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Hallintosäännön 24 §:n mukaisesti kuntayhtymän ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Tarkastuslautakunnan valmistelusta yhtymäkokoukselle on määräykset hallintosäännön 29 §:ssä.

Vuotta 2015 koskevassa arviointikertomuksessaan tarkastuslautakunta esitti HSL:n toimintaa koskevia suosituksia, kehittämissuhteita ja havaintoja. Tarkastuslautakunnan keskeisimmät havainnot koskivat joukkoliikenteen hintojen kehittymistä, joukkoliikenteen suunnitteluprosessin toteutumista, Kutsuplus-liikenteen lakkauttamista, strategian toteutumista, henkilöstön tulospalkkioita ja säästövapaita, asiakastytytyväisyyttä sekä talousarvion toteutumista.

Tarkastuslautakunnan suositukset ja kehittämissuhteet on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon vuoden 2016 toiminnassa ja toimintaja taloussuunnitelmassa 2017 - 2019.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän yhtymäkokous on päätöksessään 24.5.2016 § 6 kehottanut hallitusta antamaan selvityksen vuoden 2016 aikana toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyjen kehoitusten johdosta on ryhdytty.

Pyydettyä selvityksenään hallitus esittää syysyhtymäkokoukselle liitteen mukaisen selvityksen.

Ehdotus (SR)

Hallitus päättää antaa syysyhtymäkokoukselle liitteen mukaisen selvityksen tarkastuslautakunnan vuotta 2015 koskevan arviointikertomuksen johdosta.

Päätös

Hallitus päätti hyväksyä ehdotuksen.

Yhtymäkokous

15.11.2016

Yhtymäkokous
15.11.2016

Hallituksen ehdotus

Yhtymäkokous merkitsee hallituksen selvityksen tiedoksi.

Liitteet

HSL:n hallituksen selvitys yhtymäkokoukselle tarkastuslautakunnan
arviointikertomuksen 2015 johdosta
Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2015

Yhtymäkokous

15.11.2016

7

KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Yhtymäkokous